

(vagy egyéb célok elérésének) szolgálatában. A termelőerők (termelőeszközök és munkaerő) mindenkor korlátozott mennyiségben állnak a gazdálkodó egység rendelkezésére, ugyanakkor rendszerint többféle célra s térben és időben is többféle változat szerint használhatók fel. A legkedvezőbb változat kiválasztása összehasonlítást tesz szükségessé, az összehasonlítás lehetősége pedig megkívánja az egyes megoldási változatok várható termelőerő-felhasználásának és eredményének mennyiségi, illetve értékbeli számszerűsítését. Figyelembe véve ennek során az idő-tényezőt is, amennyiben a szóba jövő változatok ebben a tekintetben is eltérnek egymástól. A termelőerők korlátozott mennyiségéből fakad annak szükségszerűsége is, hogy az erdőgazdaságok adottságainak figyelembevételével keressük a termelőerők és a termelési feladatok erdőgazdaságok közötti elosztásának gazdasági hatékonyság tekintetében országos szinten legkedvezőbb arányát.

A problémák megoldása az erdészeti üzemvezetést, vállalatvezetést és felsőbb irányítást hivatott szolgálni a lehetőségek közötti választás gazdaságtani megalapozásának tökéletesítésével, és ezen keresztül a gazdálkodás eredményességének fokozásával. Nem egyszerűek a problémák, de valóban megvannak, és erdőgazdaságunk további fejlődése sürgeti megoldásukat. Reméljük, hogy főhatóságunk eddig is élvezett segítségével és az erdőgazdaságok e helyről kért támogatásával sikerül eredményt elérni.

82

Camping-lehetőségek az Őrségben és ennek erdészeti előfeltételei

CEBE ZOLTÁN

Az utóbbi időkben a lakosság megoszlása az egész világon megváltozott, hatalmas méreteket öltött a falusi lakosság vándorlása a városok — főképp egyes ipari centrumok — felé, és így ezek lakossága rendkívüli módon megnövekedett. Városaink túlszűfoltak, terjeszkedési lehetőségeik kicsinyek, a házak magassága nő, az utcák relatív szűkülnek, mind kevesebb és kevesebb levegő, élettér jut egy emberre. Szűkülnek a zöld térségek, idegesebb lesz az élettempó. A modern építészet próbál ezen segíteni, nagy falfelületű házakat épít, jobban térbe helyezi az épületeket, de sajnos ennek a törekvésnek határt szab a városok meglévő út- és közműhálózata, a gazdaságosság.

Növekszik az életszínvonal, mind több és több közlekedési eszköz áll az emberek rendelkezésére. A film, televízió idegen tájakat hoz, felkelti az érdeklődést, felébreszti az emberekben a vágyat az utazás, a megnyugtató, zajnélküli, pihenést adó természetes életmód iránt. Kívánják az ellentéteket, a mindennapi élet és a pihenés körülményei közt.

Mindezek szükségképpen felvetik az utazás, hétféligi üdülés, idegenforgalom kérdését. Előreláthatólag már a közeljövőben megindul nálunk is az áramlás a vidék felé, és előre szükséges tudnunk, hogy milyen igényeket, szükségleteket kell biztosítanunk, hogy zavartalanul ki tudjuk elégíteni.

Az utazásoknak két nagy csoportjára számíthatunk: a) idegenforgalom, b) belső földi üdülő- és turistaforgalom.

Vizsgáljuk meg ezt a két utazási formát általánosságban és az Őrségre vonatkozólag.

a) Idegenforgalom.

Ez is két fő csoportra oszlik. 1. Luxus idegenforgalom. Ennek lebonyolítása az idegenforgalmi szervek feladata. Előfeltétele a tökéletes szállodarendszer, teljes összkomfort, autó- és motor-service, üzemenyag ellátás, magas szintű szórakozási lehetőség és valami különleges látnivaló (képzőművészeti alkotás, értékes rom, természettudományi érdekesség). 2. Turista jellegű idegenforgalom. Kisebb igényű, egy-

szerű szálloda, sátor tábor is megfelel, hiszen az ilyen látogatók rendszerint nem tartozkodnak hosszabb ideig egy helyen. A szolgáltatásokat inkább nagyobb területen mozgó turisták veszik igénybe, gyakran saját sátorral, lakókocsival rendelkeznek. Előfeltétele a szép táj, esetleg valami érdekesség, táborhely lehetőség, olcsó, de biztos szálláshely, víz, fürdőlehetőség, főzési lehetőség. Talán ezek az igények nem túl nagyok, de feltétlenül fel kell készülni erre is.

b) Belföldi idegenforgalom.

1. *Üdülés jellegű:* a) Szervezett üdülés. Rendszerint a SZOT kebelében, jutányos áron, kiépített üdülőhelyeken, hegységekben, Balatonparton. b) Magán-üdülés. Ezek is rendszerint az előbbi helyeket keresik, de esetleg olcsóbb árakkal; egyes szép környékekkel rendelkező falvakat, városkákat jó propagandával ilyen gócpontokká lehetne tenni. Ez azért is fontos volna, mert tehermentesíteni lehetne az amúgyis túlszűfolt hagyományos üdülőhelyeinket.

2. *Hétféle, ünnepnap forgalom.* a) Egynapos. Itt reggel indulnak a városból és este visszatérnek. A dolog természeténél fogva csak a városhoz közelfekvő helyek



Korszerűen felszerelt camping sátor és lakókocsi

jöhetnek számításba. b) Több napos. Ez lesz a legfontosabb utazási forma. Ugyanis mind több és több jármű jut a lakosság tulajdonába, jobbak az utak, és valószínűleg már a közeli jövő vívmánya lesz a szabad szombat, így péntek estétől vasárnap estig ott lehet hagyni a zsúfolt várost, messzebb el lehet jutni tőle. Mi lesz ezeknek a kirándulóknak az igénye? Először is a biztos és olcsó szálláshely, lehetőleg folyóvízzel, főzési, fürdési lehetőséggel. A szálláshely közelében szórakozási, tánc lehetőség.

Ezek a lehetőségek és kívánalmak, amelyekkel egy idegenforgalmi helynek általánosságban számolni kell. Most nézzük meg, hogy az *Órség* hogy felel meg ezeknek.

Az *Órség*. Vas megye egyik legszebb része a dombos, erdőkkel, mezőkkel tarkított Órség. Régebben eléggé ismert nyaralóhely volt, de az utóbbi időkben a főváros messzesége és a határsáv miatt teljesen feledésbe merült. Ez azonban nem lehet végleges, nem hagyhatjuk e szép vidéket elveszni a természetet szeretők elől. Igaz, a főváros még mindig messze van, azonban a közeli városok is erősen fejlődnek, és ezeknek is szükségük van üdülési, pihenési lehetőségekre. A határsáv ügye is előbb-utóbb rendeződik, ahogy enyhül a világban uralkodó feszültség.

Viszonyaink nagyon kedveznek az üdülési, kirándulási lehetőségeknek. A fenyők uralkodnak itt, holott az országban oly kevés a fenyőerdő; szép tájaink vannak, sok a táborozásra alkalmas hely.

Most nézzük meg, hogy melyik idegenforgalmi formának felelnek meg körülményeink.

Idegenforgalom. a) Luxus forgalom. Szálloda hiánya és a többi előfeltétel hiányában szóba sem jöhet. b) Turista forgalom. Erre már lehet számítani. Nem mint célpontra, hanem mint forgalomra, ugyanis Ausztria déli feléből a Balaton felé irányuló forgalom valószínűleg erre fog terelődni, mert ez a legrövidebb út (Szentgottárd-Zalaegerszeg-Keszthely). Ez jó is, mert így tehermentesül a 8-as műút a budapesti forgalom számára. Tehát a belső forgalomtól függetlenül biztosítani kell az átutazók pihenőhelyét, táborhelyét.

Belföldi forgalom. a) Üdülés. Nagy költséggel nem érdemes üdülőket létesíteni, erre sokkal megfelelőbb helyek vannak. b) Magánjellegű üdülés. Erre nagy lehetőségek vannak. Az őrségi falvak jellegzetes települési viszonyai, a szétszórt házak, köztük nagy rétek, benyuló erdőnyúlványok ezeket a falvakat kiválóan alkalmassá teszik a csendes, pihenő jellegű üdülésre. Ezt a lehetőséget nagyszerűen ki lehetne használni és az idősebb generációhoz tartozó nyaralók olcsó bázisává lehetne tenni Óriszentpétert, Szalafőt, Kercaszomort, Pankaszt, Nagyrákost. Természetesen egyes községsfejlesztési problémákat meg kell oldani. (Néhány fő út portalanítása, villanyhálózat sűrítése, kultúraltabb vendéglők stb.) c) Hétvégi, ünnepi forgalom. 1. Egynapos. Erre a nagy távolság miatt csak kismértékben lehet számítani. 2. Több napos, hétvégi, kirándulás jellegű forgalom. Erre kell alapoznunk; nagy lehetőségeink vannak a kielégítésére. Kiszolgálására legjobb módszer a camping (kemping) létesítése. Mi is a camping? Norvégiából indult ki a camping mozgalom, és nagyon rövid idő alatt elterjedt az egész világon. Véleményünk szerint hazánkban is nagy jövője van, turista, hétvégi forgalmunkat csak camping-rendszerrel tudjuk lebonyolítani. Mi a lényege? A városi tömegek pihenésre vágyva özönlenek ki a hétvégén a szabadba, ott táborozik, egy vagy két éjszakát tölt ott, és hétfőn visszatér munkájához. Keresi a romantikát, irtózik a nagy kötömegektől, olcsó és biztos szálláshelyet keres, de a megszokott kényelmi berendezésekről nem túlságosan hajlandó lemondani. Mi tudja kielégíteni ezeket a viszonylagosan ellentétes kívánságokat? Egy olyan sátor-tábor, melynek olcsó a létesítési költsége — így olcsó a szolgáltatás ára is, nem érzékeny az amortizációra, hisz a kihasználtság nem lesz teljes, a forgalom hétközben rendszerint alacsony, csak hétvégenként, két-három napig lesz zsúfolt, eltér a megszokott városi környezettől, s így pihenést biztosít, de fel van szerelve az alapvető emberi kényelmi felszereléssel: víz, tűzhely, WC, őrzés, esetleg villany. Természetesen a saját sátorral, lakókocsival érkezőknek is biztosítani kell a táborverési lehetőséget.

Milyen legyen a camping és hol? Ha az ember visszagondol egy külföldi utazásra, akkor meglepetve veszi észre, hogy viszonylag milyen kevés táj maradt meg élményszerűen az emlékezetében. Ezért az impresszió, a benyomás keltésére nagyon fontos a vidék jellemző hangulatot adó tájképének megmutatása. Valószínűleg a táborban tartzkodók mozgási körlete nem lesz nagyobb 2—3 km-nél az erdőben. Főbb idejüket a táborban és közvetlen környezetében fogják eltölteni, és az itt látottak vésődnek be emlékezetükbe. Az erdőben azonban nagyon kevés helyen van térelményt adó perspektíva, így ezt is biztosítani kell. Tehát a camping háta lehetőleg nagy erdőtestnek támaszkodjék, melyben lehessen sétálni, de kilátása egy zöld rétre, völgyre nézzen, mely pihenteti a szemet, és a lehetőség szerint csak 1—1,5 km-re legyen erdő vagy domb vonulat zárórészeként. A szem előtt kevés emberi létesítmény legyen, mert a városi ember keresi a magány illúzióját. A camping lehetőleg 4—5 ha-on feküdjön; itt terüljön el a camping-telep, U-alakban, a szép kilátás felé fordulva, közepe üres legyen, hogy minden sáornak legyen megfelelő kilátása. Oldalt, lehetőleg fákkal álcázva legyenek a kisegítő helyiségek. A tábor közvetlen közelében az erdő lehetőleg ne legyen sűrű, inkább ligetes jellegű, hogy kellemesebb környezetet biztosítson. Víz feltétlenül legyen. Jó útja is legyen, mert az autósok, motorosok nem veszik igénybe a campinget, ha rossz utakon kell közlekedniök, és az átutazó forgalom is csak ebben az esetben tudja igénybevenni.

Látható tehát, hogy milyen nagy gondot okoz egy camping-tábor megfelelő helyének kiválasztása. Nagyon sok munkát kell végezni, míg a kijelölt hely tényleg alkalmassá válik a tervezett feladat betöltésére. A tennivalók két részre oszlanak: általánosakra és erdészetiakra. Mind a kettőt ismerni kell, hogy össze tudjuk hangolni őket.

Általános tennivalók. 1. Camping helyek kijelölése. Egy sokoldalú bizottságnak be kell járni az érdekelt községek határát és a már ismertetett szempontok alapján kijelölnie a táborhelyeket. 2. Tisztázni a tulajdonjogi helyzetet. 3. Államerdészeti tulajdon esetén az OEF engedélyét megszerezni. 4. Meghatározni azt a területet, mely közvetlenül a camping perspektívájába esik. Ezt a területet térképen elhatárolni, és viszonylagos védelem alá helyezni. Ez alatt az értendő, hogy ezen a területen a tájképet befolyásoló munkákat csak engedély alapján lehessen elvégezni. 5. A tábor

tűzvédelméről gondoskodni. 6. Ha lehetséges, fürdőzőhelyről gondoskodni. 7. Víz- és villanyszolgáltatást megszervezni. 8. A közeli községek közséfejlesztését összehangolni a kívánalmakkal. 9. A környező utakat a legjobb állapotba hozni.

Erdészeti feladatok. Az általános feladatok elvégzése nem vesz sok időt igénybe, ha a szükséges akarát, összefogás és pénzüsszeg rendelkezésre áll, de az erdészeti teendők — a munkák jellegénél fogva — mindig lassan hozzák meg a kívánt eredményt. Ezért időben hozzá kell kezdeni, hogy a többi munkák befejeztével mi is készen legyünk. De a táj szépségére vonatkozó munkák továbbra is folyamatosak, lehetőleg minden munkánál szem előtt kell tartani. Így a munkánk két részre oszlik:

a) A camping területek közvetlen ellátása: 1. A tábor közvetlen tereprendezése és fásítása. A tábor erdőtömbre támaszkodjék, de ligetes, parkos résznek kell lennie, ahol a különböző csoportok, társaságok, családok egymástól viszonylag függetlenül pihenhetnek napközben, elhelyezkedhetnek, napozhatnak. Ezt gyéritéssel és az alsószint csoportos kitisztításával érhetjük el, vagy új telepítés esetén gyorsannövő, esztétikus fafajok csoportos, szalagos, ligetszerű telepítésével. Sok díszfa és cserje ültetendő. 2. A táborból kivezető cserkelő utak rendezése. 3. A tájképben meglevő és zavarólag ható objektumokat fásítással álcázni kell. 4. A környező erdők tűzvédelmének megoldása.

b) Általános, környékszépítő munkák. A szép környezet az egyik előfeltétele annak, hogy a camping működhessen, hogy látogatott legyen. Ezt elérni csak úgy lehet, ha az üzemi munkáknál már tekintettel vagyunk erre a követelményre is. Természetesen nem bocsátkozhatunk nagy anyagi áldozatot követelő munkákba, de a megieívő lehetőségekkel élni kell. Az erdő elsődleges, elvitathatatlan szerepe a faanyagnyerés, erről semmi körülmény közt sem szabad lemondani, háttérbe szorítani, de nem szabad egy percre sem megfeledkeznünk az erdő esztétikai, kulturális jelentőségéről sem. És ez a jelentőség állandóan fokozódik és a fokozódó igényt csak lassú munkával lehet kielégíteni. Főképp az új erdőtelepítések során tehetünk nagyon sokat a szép környezet elérésére.

Milyen munkákat végezhetünk el az üzemi munkák során anélkül, hogy az erdőgazdálkodás pénzügyi és tervezési rendjébe ütköznénk? Új telepítésekben fontos az állományszélek kiképzése. Szép kilátású helyeken hagyjunk kisebb beugrásokat, pihenő helyeket, bontsuk meg a hosszú, bántó, egyenes vonalakat. Fafaj változtatással helyenként hullámossá tesszük a szegélyt, csökkentjük az egyhangúságot. Színes törzsű és lombú fákból csoportokat létesítünk. Nyír, vöröstölgy, ezüstjuhar, fenýök alkalmasak erre a feladatra. Ahol nincs vadkár, exotákat is telepíthetünk. A cserjék is dekoratívak. A vágásokban ajánlatos egy-két idős egyedat is meghagyni (ha nincsenek szeldöntés veszélyének kitéve). Ezekre lehet kilátópadot tenni, mely rendszerint magaslesnek is megfelel.

A nyiladékokat lehetőleg más-más fafajtaival kell szegélyezni, mert ez változatos teszi az erdőt, és nagymértékben segíti a tájékozódást. A nyiladékok találkozásánál törekedni kell a térszerű kiképzésre. Ez jó közbeeső rakodónak is, de szép pihenő helyeket is ad. Egyes régi, öreg faegyednek a környékét ki kell tisztítani, hogy szépsége, monumentálitása érvényesüljön. Források környékét rendezni, a tiszta víz nyereset biztosítani kell.

Nagyon fontos a táj szépségének a kiemelése, a megfelelő rálátás biztosítása. Ennek érdekében a domboldalokon menő sétautakon helyenként kisebb, néhány méteres szakaszokon nem kell elvégezni a főfajokkal a felújítást, hanem csak cserjéket kell telepíteni. A cserkelő, közelítő utakat úgy kell telepíteni — ha ez nem téríti el őket a feladatuktól — hogy lehetőleg a terület legszebb részeit érintsék.

A vadvédelmi kerítések úgy kell vezetni, hogy álcázva legyenek, ne rontsák a táj szépségét.

Műszaki berendezések, erdészházak, csemetekerti kunyhók bizonyos mértékig táj-jellegűek legyenek, hogy ne hassanak idegenül az erdőben. Egyes ritka növényeket, fákat virágokat ki kell emelni környezetükből, hogy feltűnőek legyenek.

Használjunk fel minden lehetőséget az erdészmunka propagálására, az erdészmunka szépségének és nehézségének ismertetésére. Mindez csak vázlatos felsorolás volt, mert minden tájnak megvan a maga speciális feladata, problémája. Nem is lehet egységes szempontot megadni, de sok általános érvényű feladatot kell mindenütt szem előtt tartani.

A felsoroltak közt volt nagyon sok olyan feladat, ami látszólag nem erdészeti probléma, nincs összefüggésben az erdővel. Azonban ez nem így van. A fejlődés üteme olyan gyors, hogy az ország bármely részén szemben találhatjuk magunkat a cikk elején vázolt utazási, üdülési formákkal, és ha már előre figyelembe vettük a

lehetőségeket, akkor nem ér bennünket váratlanul. Mindenesetre el kell döntenünk magunkban, hogy munkaterületünk melyik lehetőséghez tartozik, és így tudjuk felmérni feladatainkat perspektívikusan, még olyankor is, ha más szervek még nem is gondolnak a lehetőségekre.

Mi az Őrségben már megtettük az első lépéseket, bár a hótörés sok mindenben visszavetett bennünket; de elértük azt, hogy az idegenforgalmi szakemberek felfigyeltek tájunk szépségére és turisztikai jelentőségére. Erdésmunkánkban igyekszünk övni és fokozni vidékünk szépségét és felkészülni az előttünk álló feladatokra. Reméljük, ez a cikk hozzájárul ahhoz, hogy érdeink kulturáltabbak legyenek, és hozzájárul az Őrség, e szép magyar táj jobb megismeréséhez, látogatottságának emeléséhez.



A karácsonyfa-termelés és értékesítés kérdései

KOLLÁR GYULA

Magyarország karácsonyfaszükséglete jelenleg és már jó pár éve másfél millió folyóméter, amelyet mintegy egy millió darabban kell rendelkezésre bocsátani. Méretet illetően a piac igénye főképpen az 1,5 méteres karácsonyfára irányul. A másfél millió folyóméteres országos igényből a budapestiek mintegy 420—430 ezer folyómétert, azaz 280—300 ezer darabot szoktak vásárolni.

A vidéki átvevők a legtöbb esetben a telepeken szokták átvenni a karácsonyfákat. A lábönálló fák megtekintése után nyilatkoznak az átvételt illetően. Így azután a vidéki átvételeknél — vagyis az országosan évente átadott mennyiség mintegy 70 százalékánál — ritkán voltak minőségi viták és az átvételekkel kapcsolatban panaszok. Vidéken ilyen átvételek mellett csak főként az előzetes átvétel nélküli vasúti szállítások során fordultak elő selejtezések és ezek mértéke átlag 1,5—3 százalékot tett ki.

Igen sok panasz merült fel azonban éveken át a budapesti átadásokkal kapcsolatosan. A budapesti átvevő nem képes megoldani az egy időben igen sok helyen szükségessé váló helyszíni átvételt. Ezért a nagyvásártelepi elosztónál történt meg mindig a mennyiségi és minőségi átvétel, hosszadalmas és eredménytelen viták közepette. Ezekben az erdőgazdaságok szempontjából a KERMI (Kereskedelmi Minősítő Intézet) bevonása sem segített. A többéves tapasztalatok tanulságait levonva ez évben a kereskedelemben nem nagyon szokásos átvételi feltételekben sikerült megegyezni és ez teljesen megszüntette az átvevők és átadók meddő vitáit és a selejt százalékot is rekord mértékben sikerült csökkenteni.

Az állami erdőgazdaságok Budapestre szállítottak 1961-ben 349 000 fm-t, ebből 96 000 fm-t selejtezték ki, vagyis 27,6%-ot, 1962-ben 441 000 fm-t, ebből 101 000 fm-t selejtezték ki, 22,6%-ot, 1963-ban 447 000 fm-t, ebből 47 368 fm-t selejtezték ki, 10,5%-ot.

1961 és 1962-ben a túlzott selejtezés miatt bírói segítséget vett az OEF igénybe. A ténylegesen eladott és a ténylegesen Budapestre szállított mennyiségek figyelembevételénél a Központi Döntőbizottság 1961-ben 18,2-re, 1962-ben 17 százalékra csökkentette a selejtet, de az 1963. évi eredmény még így is kiemelkedően jó volt.

Mindez csak a budapesti helyzetet figyelembevéve, évente 0,5—1 millió forint közötti bevétel elmaradását jelentette népgazdaságunk számára. Ha figyelembe vesszük azt is, hogy a vidéki átadások során nem voltak ugyan selejtezések, de az átvevők által tövön alkalmatlannak minősített telepek fáit mégis meg kel-